

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס
אמונות ודעות בראי האגדה
פרופ' ברק כהן | המחלקה לתלמוד ותורה שבעל פה
**The Thought and Principals of the Sages in Aggadic
Literature**
מס' קורס 09-1856-01

סמינריון	סוג הקורס:
4 נ"ז	היקף נ"ז:
תשפ"ז	שנת לימודים:
שנתי	סמסטר:
רביעי, 10:00-12:00	יום ושעה
בתיאום מראש	שעת קבלה:
Barak.cohen@biu.ac.il	מייל מרצה:
_____	קישור לאתר למדה:

תקציר הקורס

הקורס עוסק באמונות ודעות בעולמם של חכמים על רקע תקופתם בתחומים כגון תפיסת האלוהות, תפיסת האדם, שכר ועונש, מטרת המצוות, ערך לימוד תורה, והחיים לאחר המוות.

מטרות/תוצרי הלמידה

בעקבות הקורס, התלמידים יכירו את המקורות המרכזיים העוסקים בכל סוגיה שתידון במהלך הקורס. הם יוכלו לעמוד על דרכי היווצרותם ועריכתם של הטקסטים השונים, וידעו לנתח את המגמות השונות העולות מתוך חיבורים שונים ותקופות שונות. בנוסף, יכירו התלמידים את ספרות המחקר המרכזית העוסקת בכל אחת מסוגיות הקורס.

למידה פעילה - תכנון מהלך השיעורים:

נושאי הקורס	קריאה נדרשת
1. מבוא למחשבת חז"ל	ישי רוזן-צבי, "על 'מחשבת חז"ל" כפרויקט חתרני", דעת: כתב-עת לפילוסופיה יהודית וקבלה 86, עמ' 11—14.
תפיסת האלוהות	
1-2. דמות האל	משה הברטל, "אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאמרו", תרביץ סח (א), עמ' 39—59.
3. אנתרופומורפיזם והלכה	יאיר לורברבוים, צלם אלהים: הלכה ואגדה, ירושלים ותל אביב תשס"ד, עמ' 278—292.
4. בעיית כוח האל	Adiel Schremer, <i>Brothers Estranged: Heresy, Christianity, and Jewish Identity in Late Antiquity</i> (Oxford and New York, 2010), pp. 25-48.

ישי רוזן-צבי, "ברכות כמיפוי: מבנה ותוכן במשנה ברכות פרק ט", <i>HUCA</i> 78, עמ' כה-מו. Ayelet Hoffmann Libson, "Commandments and the Community of Law in Tosefta Berakhot," <i>JQR</i> 111 (2021), pp. 155-184.	5-6. בעיית כוח האל: תיאולוגיה והלכה
שלום שפיגל, 'גלות השכינה', בתוך: הני"ל, אבות הפיוט, ניו-יורק וירושלים תשנ"ז, עמ' 353—308.	7-8. השראת השכינה וגלותה
	תפיסת האדם
יאיר לורברבוים, "ממקדש לאדם: תמורות במוקד הקדושה בספרות חז"ל", דעת 86, עמ' 396—377.	9. ממקדש לאדם
ישי רוזן-צבי, גוף ונפש בהגות היהודית העתיקה, תל אביב תשע"ב.	10-11. גוף ונפש
Christine Hayes, " 'The Torah was not given to Ministering Angels': Rabbinic Aspirationalisms," in <i>Talmudic Transgressions: Engaging the work of Daniel Boyarin</i> (Leiden, 2017), pp. 123-160.	12. הגוף והתורה
א"א אורבך, "אסקזיס ויסורים", בתוך: א"א אורבך (עורך), ספר היובל ליצחק בער, ירושלים, תשכ"א, עמ' 68—48. Yaakov Elman, "The Suffering of the Righteous in Babylonian and Palestinian Sources," <i>JQR</i> 80 (1990), 315-339.	13. ייסורים
	14. סיכום וחזרה
	התורה והמצוות

Gary Anderson, <i>Sin: A History</i> , New Haven 2009, pp. 95-110.	15-16. שכר ועונש
Devora Steinmetz, "Justification by Deed: The Conclusion of Sanhedrin-Makkot and Paul's Rejection of Law," <i>HUCA</i> 76 (2005), pp. 133-187.	17-18. משמעות המצוות
Jeffrey L. Rubenstein, <i>The Culture of the Babylonian Talmud</i> (2003), 16-38.	19-20. תלמוד תורה כנגד כולם
	לאחר המוות
Christine Hayes, "Heaven on Earth: The World to Come and Its (Dis)locations," in <i>Olam he-zeh v'olam ha-ba: This World and the World to Come in Jewish Belief and Practice</i> , pp. 69-90. Dov Weiss, "Olam Ha-ba in Rabbinic Literature: A Functional Reading," in <i>Olam he-zeh v'olam ha-ba: This World and the World to Come in Jewish Belief and Practice</i> , 2017, pp. 91-104.	21-22. עולם הבא
יפעת מוניקנדם, "אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא' (דב' לב 39): לגלגולה של טענה בפולמוס על תחיית המתים. תרביץ עו (תשס"ז), עמ' 329-351.	23-24. תחיית המתים
Dov Weiss, "Gehinnom's Punishments in Classical Rabbinic Literature," in: <i>Jewish Culture and Creativity: Essays in Honor of Professor Michael Fishbane on the Occasion of His Eightieth Birthday</i> , 2023, pp. 77-90.	25. גיהנום
	26-27. סיכום והצגת עבודות

ציין סופי

משקל בציון הסופי	תיאור התוצר
10% מהציון הסופי	רפרט
90% מהציון הסופי	עבודה סמינריונית

דרישות הקורס

מטלות: יש להשלים תרגיל במהלך הקורס. ההכנה וההשתתפות הינם חובה. הנוכחות בקורס חובה. **תלמידים שיחסירו יותר מ-15% נוכחות בקורס לא יוכלו לגשת למטלת הסיום.**

דרישות קדם

אין

ביבליוגרפיה

א"א אורבך, "אסקזיס ויסורים", בתוך: א"א אורבך (עורך), ספר היובל ליצחק בער, ירושלים, תשכ"א, עמ' 48—68.

משה הלברטל, "אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאמרו", תרביץ סח (א), עמ' 39—59.
 יאיר לורברבוים, "ממקדש לאדם: תמורות במוקד הקדושה בספרות חז"ל", דעת 86, עמ' 377—396.
 יאיר לורברבוים, צלם אלהים: הלכה ואגדה, ירושלים ותל אביב תשס"ד, עמ' 278—292.
 יפעת מוניקנדם, "אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא' (דב' לב 39): לגלגולה של טענה בפולמוס על תחיית המתים. תרביץ עו (תשס"ז), עמ' 329-351.
 ישי רוזן-צבי, "ברכות כמיפוי: מבנה ותוכן במשנה ברכות פרק ט", *HUCA* 78, עמ' כה-מו.
 ישי רוזן-צבי, גוף ונפש בהגות היהודית העתיקה, תל אביב תשע"ב.

ישי רוזן-צבי, "על 'מחשבת חז"ל" כפרויקט חתרני", דעת: כתב-עת לפילוסופיה יהודית וקבלה 86, עמ' 14—11.

שלום שפיגל, "גלות השכינה", בתוך: הנ"ל, אבות הפיוט, ניו-יורק וירושלים תשנ"ז, עמ' 308—353.

Gary Anderson, *Sin: A History*, New Haven 2009, pp. 95-110.

Christine Hayes, "Heaven on Earth: The World to Come and Its (Dis)locations," in *Olam he-zeh v'olam ha-ba: This World and the World to Come in Jewish Belief and Practice* (2017), pp. 69-90.

Christine Hayes, " 'The Torah was not given to Ministering Angels': Rabbinic Aspirationalisms," in *Talmudic Transgressions: Engaging the work of Daniel Boyarin* (2017), pp. 123-160.

Yaakov Elman, "The Suffering of the Righteous in Babylonian and Palestinian Sources," *JQR* 80 (1990), 315-339.

Ayelet Hoffmann Libson, "Commandments and the Community of Law in Tosefta Berakhot," *JQR* 111 (2021), pp. 155-184.

Jeffrey L. Rubenstein, *The Culture of the Babylonian Talmud* (2003), 16-38.

Adiel Schremer, *Brothers Estranged: Heresy, Christianity, and Jewish Identity in Late Antiquity* (2010), pp. 25-48.

Devora Steinmetz, "'Justification by Deed: The Conclusion of Sanhedrin-Makkot and Paul's Rejection of Law,'" *HUCA* 76 (2005), pp. 133-187.

Dov Weiss, "Gehinnom's Punishments in Classical Rabbinic Literature," in: *Jewish Culture and Creativity: Essays in Honor of Professor Michael Fishbane on the Occasion of His Eightieth Birthday* (2023), pp. 77-90.

Dov Weiss, "Olam Ha-ba in Rabbinic Literature: A Functional Reading," in *Olam he-zeh v'olam ha-ba: This World and the World to Come in Jewish Belief and Practice* (2017), pp. 91-104.